

χαρακτηριστικοῦ αὐτῆς νά. Ἀτυχῶς ὁ κ. συγγρ. δὲν ἔχει τὴν ἀναγκαίαν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, ὥστε δὲν δύνανται πολλὰ καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ προσεκτικῶς τὰ φαινόμενα· ἀλλὰ πάντοτε τὸ πόνημα αὐτοῦ εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξια συμβολαίαι τὴν γνῶσιν τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ λαλουμένων Ἑλλ. ιδιωμάτων.

Δημιῶδες λεξιλόγιον καὶ μάλα στήν Ἡπειροθεσσαλικῆς διαλέκτου, φέρει σῆμα τὸ παράγγελλμα τοῦ αἰοδίου Κοραΐ: «Ἐρευνάτε τὴν δημῶδη, ἕως οὗ ἀναλάβῃ τὸ μητρικὸν αὐτῆς βαθὺ καὶ εὐμορφὸν χρῶμα». Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι ἱκανῶς πλουσία, συγκριμένη ἐκ λέξεων 2,210, ὁ δὲ συγγρ. αὐτῆς φαίνεται ἀνὴρ λόγιος καὶ ζηλωτὴς τῆς τε ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλην., διὸ σχεδὸν πάντοτε ἐπίσταται τὴν ἀντιστοιχον τῇ νέᾳ ἀρχαίαν λέξιν. Λυπηρὸν δ' ὅμως εἶναι ὅτι οὔτε τὴν ἀναγκαίαν ἐπιστημονικὴν παιδείαν κίηται οὔτε τὴν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν μεταβληθεῖσαν παρ' ἡμῖν ἔρευναν τῶν τοιούτων πραγμάτων παρακολουθεῖ. Ἐγτεύθεν πρῶτον καταγράφει καὶ τὰς λέξεις τῆς Κουτσοβλαχικῆς γλώσσης μετὰ τῶν Ἑλλήνων, φρονῶν ὅτι καὶ αὐταὶ ἀποσπασματικῶς μέρους τῆς Ἡπειροθεσσαλικῆς διαλέκτου εἰσὶν· περὶ δὲ φαίνεται ἀπηλλαγμένως τὸ πᾶν τοῦ πικρὰ καὶ κληρονομηθείσης καὶ ἐποικιστικῆς νοοῦ· ἐντεῦθεν περιπίπτει αἰεὶ εἰς καὶ τοῖς ἀμαρτήμασι περὶ τὴν παραγωγήν τῶν λέξεων. Οὕτω λ. γ. ἀνάγει τὸ ἀποστάθην ἀπόστασα ἀποστάθην εἰς ἀρχαίαν ἀποσθένω, τὸ Τουρκ. ἀραλίκι εἰς τὸ ἀραῖον, τὸ Λατ. ἀσπρος εἰς τὸ ἀσπλιος, τὸ Τουρκ. ἀτι γράφει διὰ διττοῦ ττ καὶ ἀνάγει εἰς τὸ βῆμα ἄττω, τὸ Λατ. βοῦλλα ἀνάγει εἰς τὸ βομβυλίς, τὸ ἀρχ. Περσ. ἀναβυρίς, παράγει ἐκ τοῦ ἀνω σύρεσθαι, τὸ Σλαβ. γκλάβα παράγει ἐκ τοῦ Μακεδ. κεβλή, τὸ ἀρχαίων Ἑλλ. διάζομαι γράφει διὰ τοῦ ν καὶ συνάπτει πρὸς τὸ δυνάζομαι, τὸ Τουρκ. ἔμ-ἔμ παράγει ἐκ τῆς προθέσεως μετὰ ἡ τοῦ μορίου ἄμα, τὸ ἐπιθετον ζερβός παράγει ἐκ τοῦ Λατ. servus, τὸ γροικῶ συνάπτει πρὸς τὸ γρούζω, ὃ ἀδύνατον τεχνολογικῶς, τὸ ἡμπορῶ ἀνάγει εἰς τὸ Λατ. imperio, τὸ μαλώνω εἰς τὸ maledico καὶ malo, τὸ νηρειοῦμαι παράγει ἐκ

τοῦ ντήρησι καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀντίρησις, τὸ κρένω, εἰ καὶ ἐρμηνεύει διὰ τοῦ κρένω, δικαίω, ἐνάγω, ὀμιλῶ, χαιρετίζω, γράφει διὰ τοῦ αἰ ἀνάγων εἰς τὸ ποιητ. κραίνω κλπ. Παρὰ ταῦτα δὲ ἀρνείται παραδόξως τὴν σύναψιν τοῦ βρέ, μπρέ, μωρὲ ὡρὲ πρὸς τὸ μωρὸς λέγων αὐτὴν ἀπίθανον. Ἀλλὰ παρὰ τὰς ἐλλείψεις ταύτας ὁ κ. συγγρ. εἶναι ἄξιος πολλῶν ἐπαίνων δι' ὅσα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ζήλου συνέλεξε καὶ ἡρμήνευσεν.

«Δημιῶδες γλωσσικὴ ὕλη ἐξ Αἶνου»

Πραγματεία ἐκτενὴς ἐκ σελίδων πυκνῶτατα γεγραμμένων 266, περιέχουσα ἄσματα μετὰ ἐρμηνείας τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγνωστοτέρων λέξεων, παροιμιῶν καὶ παροιμιώδεις φράσεις, φράσεις διαφόρους, εὐχάς, ἀράς, ἔρκους, κινήματα, κύρια ὀνόματα, δίστιχα, ἄλλα στιχομυθία καὶ τέλος παραμύθια. Ὁ φιλότιμος συγγραφεὺς εἰργάσθη πάντως ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς καταρτισμὸν τῆς πλουσιωτάτης αὐτοῦ συλλογῆς. Οὐδεμία δὲ ἀμαρτία ἐστὶν ὅτι ἂν εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ εἶναι καὶ ἐπιστημονικῶς καταρτισμένος, τὸ πόνημα αὐτοῦ γὰρ ἦτο τῶν κρατίστων διαγωνισμάτων. Ἀτυχῶς στερεῖται ὡς φαίνεται τοιαύτης παιδείας, διὸ παραλείπει πολλὰ καὶ ἀνὰ πρῶτον πρὸ τῶν οὐνοδιακτῶν γλωσσικῶν φαινομένων, οὕτω δὲ μάλλον κινεῖ τὴν λύπην ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐλλιπεί διδασκαλίᾳ ἣ εὐχαριστεῖ ἐφ' οἷς παρέχει. Καὶ ὅμως ἔχει ἡ ἐν Αἶνω λαλουμένη πολλὰ προσοχῆς ἄξια φαινόμενα· οὕτω λ. γ. λέγεται αὐτόθι Ἀφράτης ὁ Εὐφράτης καὶ Τρίχας ὁ Τίγρης, μὰρ ἀντί μὴ γάρ, παλαιῶ=παλαιῶ, κλουλίω=κυλίω, ἐρίζομαι, λυέται=ἀλύει, πλανᾶται, πῆδαλος ὁ σκόλης τοῦ τυροῦ, ὁ ἐν Κρήτῃ πηδύταλος, χίβδαλα=κίβδαλα, οἶον ὁ νοῦς του ἔνι στὰ χίβδαλα (=φρονεῖ ἄτοπα), ὁ ἄνδρας μου ἔς τὰ χίβδαλα κ' ἐγὼ ἔς τὰ χίβδαλισματα (περὶ γυναικὸς ἐλαφρῶν ἡθῶν). Ἰδίως δὲ παρατηρήσεως ἄξια εἶναι τὰ ἐν ἐνὶ ἄσματι ἀναγνωσκόμενα Μαρά, γραῖ, χασοφγγαρά, δωδεκαρά, παιδά, δόντα κλπ., ἅτινα προδήλως ἐμφαίνουσι νησιωτικὴν ἐποικίαν τῶν λαλούντων αὐτά.

Ἀλλὰ εἰ καὶ αἱ ἐλλείψεις αὐταὶ εἶναι λίαν

Εὐδίας

98 D'

Εὐδοσίας

Διαμ-

11048

Εὐ εν

Αδιναις

Εὐδο-

υπὸ

Εὐαγγελ

ὑδα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

Ε. Ν. Χα

ΑΚΑΔ

(α) ἐν τῷ δὲν ἔρ δ' μὲ τι σὺ δ' ἀρχὴ
ἀρχήν τῶν τριῶν τὴν μετὰ
(ἐν τῷ Ἡπειροθεσσαλῶν),

αίσθηται, οὐχ ἥττον ἢ ἀξία τῆς πλουσίας συλλογῆς ὡς ἀπλοῦ ὕλικου εἶναι πάντοτε μεγάλη διὰ τὴν πολλὴν ἐπιμέλειαν τοῦ κ. συγγρ.

«Ἑλληνικὴ ζωὴ» ἔργον μακροῦ χρόνου καὶ πόνου, ὅπως καὶ μόνῃ ἡ ἐκτάσις αὐτοῦ ἐκ σελίδων μικροῦ σχήματος 1318 ἐμφαίνει. Καθ' ἃ δὲ ὁ κ. συγγρ. ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ λέγει, ἔχει συλλεξί 50 περίπου χιλιάδας φράσεων, παροιμιῶν, παροιμιαικῶν φράσεων, μεταφορῶν, ἀποφθεγμάτων, συστάσεων, ἐπαινῶν, ἐπιτιμήσεων καὶ παντοίων ἄλλων.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ μέλλων λεξικογράφος τῆς ἡμετέρας γλώσσης οὐκ ὀλίγα θέλει ἀντλήσει ἐκ τῆς πλουσιωτάτης συλλογῆς τοῦ κ. συγγραφέως, καθ' ἣν τρόπον καὶ οἱ περὶ τὴν λεγόμενν ἱστογραφίαν ἀσχολούμενοι, πάμπολλα θέλουσιν εὑρεῖ πολλῆς προσοχῆς ἀξία ἐν τῷ θεσφατῷ τῶν φράσεων, ἃς μετὰ θαυμαστῆς φιλοπονίας συνέλεξεν ὁ φιλότιμος συγγραφεὺς. Ἐρμηνεύει τῶν γλωσσικῶν φαινομένων, οἷον ἐπιμελογίαν λέξεων, ἐρμηνεύει γραμματικῶν τύπων, εἰρηγῶν κτλ. δὲν ἐπιχειρεῖ, φαίνεται μάλλον συλλογεὺς ἢ ἐρμηνευτὴς τοῦ γλωσσικοῦ θεσαυροῦ, ἀλλὰ καὶ οὕτως τὸ ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἀξίον πολλῶν ἐπαινῶν.

Οἰοῦνται καὶ ἱστορικοὶ μελέτη περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν κατοίκων τοῦ δήμου Οἰνούντος τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος, φέροντα τὸ ἔκτεν «Κρείσσον ἐστὶ τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενεγκεῖν ἢ τὸ πᾶν ἐλλεῖπειν». Ἔργον μακρὸν καὶ πολυμερές, μελέτη ἀρτία, ἐκ σελ. μεγάλων 275, διαλαμβάνει πρῶτον περὶ τῆς γεωγραφίας καὶ ἱστορίας τῶν χωρῶν τοῦ δήμου Οἰνούντος. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ φαίνεται ὁ συγγρ. ἱκανὸς ἐμπειρὸς τῶν πηγῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, Ἑλληνικῶν καὶ ἀλλογλώσσων, καὶ συνετὴν ποιούμενος τούτων χρῆσιν, εἰς ἣν μεγάλως ἐπεκύρησε καὶ ἡ αὐτοψία. Μετὰ ταῦτα ἐξετάζει τὴν γραμματικὴν τῆς διαλέκτου, ἐπιμελῶς φιλοτιμηθεὶς νὰ καταγράψῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τὰ ἐν αὐτῇ γλωσσικὰ φαινόμενα. Ἐν τούτῳ τὰ πολλὰ μὲν κατορθεῖ, ὀλίγα δὲ μόνον ἀποτυγχάνει. Ἀκολουθεῖ ἔπειτα κεφάλαιον, ἐν ᾧ παρατίθενται δείγματα

τινα τοῦ λόγου τῶν κατοικούντων τὸν Οἰνούντα, μετὰ τοῦτο λεξιλόγιον, ἀρκούντως πλούσιον. Ἐν τῷ 6' μέρει ἐξετάζει τὸν βίον, τὰ ἔθη καὶ ἔθιμα, τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, τὰς γοητείας, τὰς παροιμίας, ἔπειτα παραθετεῖ αἰνίγματα, ἄσματά τινα, ὥστε καθόλου εἰπεῖν ἀπαρτίζεται καθ' ἃ εἰπομέν τι ἄριστον.

Ἄλλ' ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως καὶ τῆς πολυμεροῦς ἐξετάσεως καὶ τοῦ πλούτου τοῦ ὕλικου, ὅπερ συνήγαγεν ὁ φιλότιμος συγγραφεὺς πρὸς δὲ καὶ ἐκ σπουδῆς τινος πρὸς ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς τὸν διαγωνισμόν, ὅπως δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ δηλοῖ, εἰσεχώρησαν καὶ τινα ἀβλεπτήματα. Εἶναι δὲ ταῦτα τοσούτω παραδοξότερα ὥστε μελετηρότερος καὶ ἐπιστημονικώτερος κατηρτισμένος ἀποδείκνυται ὁ κ. συγγρ. Οὕτω λ. χ. διδάσκει, ὅτι τὸ στ ἐτραπῇ εἰς γ ἐν τῷ ἀδάφτιγος, ἀφώτιγος, ἀμοίραγος, ἀχρόνιγος, τὸ τ εἰς γ ἐν τῷ ἀμέτρογος, ἀπύδηγος κλπ. Καὶ ὅμως τὴν περὶ τούτων ἀλήθειαν εὐρίσκει ἑκαστος ἐν τῷ 2' τόμῳ τῆς «Ἀθηνᾶς» σελ. 490. Οὕτως διδάσκει ὅτι τὰ εἰς—εὐ ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς εἰς—εὐ μέιναντα μετέστησαν εἰς ἀπὸ—εὐ, ὅπερ ἀνάληθες, κτλ.

Ὅτι ὁ συγρ. παρὰ πάντα ταῦτα ὁ κ. συγρ. καὶ παρατηρητικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μέγαν ἐκνότησιν, δηλοῦται ἐκ πολλῶν διδαγμάτων. Οὕτω λ. χ. παρατηρεῖ, ὅτι καὶ μετὰ τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης εἰς—εὐ ἀπὸ τῆς εἰς—εὐ μέλλον παρακειμένον ἢ ἐνεστώτος σημαίνει, αἱ δὲ εἰς—οὐμενος μάλλον ἐνεστώτος, οἷον ὁ λεγόμενος, ἀποστελλόμενος, χηρευόμενος κλπ. ἀλλὰ τρεχούμενα, πλεούμενα, λαλούμενα, πετούμενα κλπ., ὅτι τὸ νε ἀπὸ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετεδόθη ἐπὶ τὴν ἐν. αἱτ. τῶν ἐπιθέτων, ἐμένα—νε ἐσένα—νε, ποῖόνε καὶ ἔπειτα τὸν καλόνε, τὸν γλυκόνε κλπ. κλπ. Πόσον διδακτικαὶ δύνανται νὰ εἶναι τοιαῦτα παρατηρήσεις, μόνον οἱ περὶ τὴν γραμματικὴν ἀσχολούμενοι δύνανται νὰ νοήσωσι προσεκτικῶς.

Ἡ πραγματεία αὕτη εἶναι καὶ διὰ τοῦτο μεγάλης προσοχῆς ἀξία, ὅτι πάμπολλα διδακτικώτατα περιέχει γλωσσικὰ στοιχεῖα οὕτω λ. χ. σφίεται αὐτὴ ἡ ἀρχαία περιεκτικὴ

(α' γλῶσσος) συνταχθῇ
(εὐκρινὲς δυνάμεις)
Ε

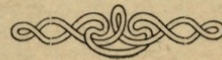
Αίνες. για συ. 9 διαδόχου ενδεώς
Sp

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ Α' ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΤΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ
ΕΝ ΤΗ ΜΕΓΑΛῃ ΑΙΘΟΥΣῃ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

τῇ 22 Φεβρουαρίου 1909

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ «ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ» Θ. ΤΖΑΒΕΛΛΑ
1—Ὁδὸς Ἀριστείδου—1
1909

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ Δ. ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΥΠΟ

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ «ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ» Θ. ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1— Όδὸς Ἀριστείδου—1

1909

τητα τῆς γλώσσης καὶ δὴ ὅτι σήμερον οὐ μόνον εἰς τὰ σχολεῖα ἐπλήθε μεγάλη βελτίωσις περὶ τὰς διδασκαλικὰς μεθόδους, περὶ τοὺς ἡμερωτέρους τρόπους καὶ περὶ τὴν κοσμιωτέραν γλώσσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τῶν ἀγροτῶν κατοικίας, διὸ πολλὰ τῶν ἄλλοτε ἐν καθημερινῇ χρήσει ξένων λέξεων περιέπεσον ἤδη εἰς λήθην.

Κατόπιν διαλαμβάνει περὶ τῆς γλώσσης τῶν διδασκαλικῶν βιβλίων, περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς ἐν τοῖς δημοτικαῖς σχολείοις, περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Τύπου ἐπὶ τὴν μὲν μορφὴν τῆς γλώσσης, προσκαλεῖ τὴν Γλωσσικὴν ἡμῶν Ἑταιρείαν νὰ ἀναλάβῃ τὴν λύσιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ὁρίζουσα ἀκριβῶς τὴν διευθύνειν, καθ' ἣν καὶ τὸ μέτρον μέχρις οὗ πρέπει νὰ χωρήσῃ ἡ βελτίωσις τῆς γλώσσης. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐκθέτων ὁ φιλόπατρις συγγρ. λησμονεῖ, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας εἶναι καὶ ὡς ἐπιστημονικὸς καὶ δὴ δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῇ ν' ἀσχολῇται περὶ τὰ πρακτικὰ, καὶ τὰ ζητήματα περὶ τὴν ἡμετέραν πολιτικὴν διείκασιν καὶ τὴν παιδαγωγικὴν πρὸς ἡμῖν ἀνάγκαν δι' ἰσίων ἐργῶν φροντισαίν.

Μετὰ ταῦτα ἀναγράφει ὀλίγας λέξεις καὶ συντομώτατα ἐρμηνεύει αὐτάς· ἀτυχῶς εἰς τὸ δύσκολον τοῦτο ἔργον δὲν εἶναι προσηκόντως παρεσκευασμένος, διὸ καὶ πλημμελῶς πολλὰ ἐτυμολογεῖ καὶ ἀτελῶς ἄλλα ἐρμηνεύει· οὕτω λ. γ. παράγει τὸ ξάγι ἐκ τοῦ ἐξάγω ἀντὶ τοῦ λατ. exagium, τὸ φτουράω ἐκ τοῦ φθεῖρουμαι ἀντὶ τοῦ obdurare, τὰ ρούχα ἐκ τοῦ ἐριούχα (πρβλ. Κορ. Ατ. Α' 176, Β' 323) κτλ.

Δευτέρᾳ ἔρχεται συλλογὴ φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «Θεσπρωτικά, ἥτοι Δοκίμιον συλλογῆς ἀγράφων μνημείων ἐκ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς ἐν Ἠπείρῳ Θεσπρωτίας καὶ Κεστρινῆς». Καὶ τῆς συλλογῆς ταύτης ὁ συγγρ. ὀλίγα τῶν ἃ ἐπαγγέλλεται παρέχει καὶ ταῦτα οὐ προσηκόντως ἐξειργασμένα, διότι καὶ πολλὰ καταλείπει ἡμῖν ἀνερμήνευτα καὶ ἄλλα ἐρμηνεύει οὕτως ὥστε δὲν φαίνεται πειθόν. Οὕτω λ. γ. καταλείπει ἄνευ τινὸς ἐρμηνείας φράσεις οἷον: δῶσ' ἀγέρα τοῦ ζουρλοῦ νὰ πιάσῃ τὸ λαϊμὸ του, ἀπόμεινε σὰν ἡ Σούλτω

μὲ τὴν ὀκνάν, τοῦ μπαίνει ὁ Μάνης ε' τῇ θύρα, ἐσπείρα φακῇ, ἔχει ἄλλο σιτάρι ὁ ἀγὰς κλπ. κλπ. (Ἐν Κρήτῃ τὸ ἐσπείρα φακῇ σημαίνει ἐφυγε τρέχων ἐκ τῆς μάχης, διότι κατὰ τὴν σπορὰν τῆς φακῆς ὁ σπείρων κάμνει μεγάλα βήματα καὶ προβαίνει ταχύτερον ἢ κατὰ τὴν σπορὰν τοῦ σίτου, ἵνα μὴ πίπτῃ πολὺς σπόρος). Ἐπίσης γράφει «Ἡ Μάρω ἐργάτες γύρευε κ' αὐτὴ ἐργατολόγα», ἀνθ' οὗ ἡμεῖς λέγομεν ἡ ἀλεποῦ χεν ἐργατιά κ' ἐκείνη ἀκριτολόγα, ἥτοι ἐνῷ εἶχεν ἐργάτας ἐργαζομένους εἰς τὰ κτήματά της, αὐτὴ εἴηται ἀκριδὰς, ἥτοι πράγματα ἀνάξια λόγου, κατέλειπε δὲ τοὺς ἐργάτας ἀνεπιτηρήτους. Ὅπως γράφει ὁ κ. συλλογεὺς, δὲν φαίνεται τί ἄπορον ἔκαμνει ἡ Μάρω καὶ δὴ τί λέγει ἡ περὶ τῆς «Ομοίως γράφει σπῖτι βουλομένη πλῆρες ἀγαθῶν». Ρίχν' ἀπὸ τὸ αὐτοῦ πρὸς περισκεψίν. Δὲν ἔχει ἀνάγκαν νὰ εἰπῇ ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα πολλὰ ἄλλως λεγόμενα πρὸς αὐτὴν ἐγείρουσι πολλὰς τὰς ἀπορίες καὶ ἐνδυνάμυνον αὐτὴν τῶν ἐν Ἠπείρῳ.

Προσέτι ἡ Συλλογὴ κειμηλίων τῆς Ἠπείρου, ἐκ Δροβιάνης. Πραγματεία ἐκ σελίδων μικρῶν 128, περιέχουσα πρῶτον γλωσσικὰ, κύρια ὀνόματα, αἰνίγματα, παροιμίας, λέξεις, 10 ἄσματα, καὶ τέλος ὀνόματα σταφυλῶν καὶ ἀπίων.

Τὸ ἔδαφος ἐπ' οὗ εἰργάσθη ὁ φιλόπατρις συλλογεὺς εἶναι μὲν γόνιμον ἀρχαιοπρεπῶν λέξεων, βροθεῖ δ' ὁμοῦ καὶ ἀκανθῶν διὰ τὴν μετὰ πολλῶν ξένων λέξεων ἀνάμειξιν τοῦ αὐτοῦ λαλουμένου ἰδιώματος, δὲν ὑπῆρξε δὲ ἀτυχῶς ἡ ἐπιστημονικὴ μὲν μορφὴ καὶ ἐπιμέλεια αὐτοῦ ἀνταξίαν τοῦ ἔργου. Διὰ τοῦτο ἄλλα μὲν ἀναγράφει ἄνευ τινὸς ἐρμηνείας, οἷον γομαροδοῦλειά, γαιόσκοιφος κλπ. κλπ., ἄλλα δὲ μετὰ διαφόρου ἐνίοτε ἐρμηνείας καὶ ὀρθογραφίας, ὥστε ἀγνοεῖ τις ποτερεὰ ἢ ἀληθῆς. Οὕτω λ. γ. γράφει ἀρα ἡ ἀρου-ρ α=ἀγρός, βλυσίδι (βρύω) καὶ βλυσίδι=εἰσόδημα κτλ., ἄλλα ἐτυμολογεῖ πλημμελῶς, οἷον ἀπαργιασμένος (ἀπὸ τὸ παραιτῶ), βαγένιον=ἀπὸ τὸ βάλλω εἶνον, βρίζα=σικκὴ ἀπὸ τὸ ῥίζα, ζαγάρει=εἰ-

τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους διὰ τὴν Ἑκκλη-
σιαν καὶ τὴν ἑλλην διοίκησιν τοῦ Κράτους,
ἀλλὰ δὲ βραδύτερον ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων
τῆς Πραπέζοντος καὶ ἄλλα τέλος ἐν τοῖς καθ'
ἡμᾶς χρόνοις διὰ τὰ σχολεῖα, τὸν Τύπον
κλπ., οὔτε ὁλόγα οὔτε πάντοτε εὐκόλα πρὸς
λύσιν παρέχει προβλήματα. Οὕτω λ.χ. παρὰ
τὸ ῥάφτες, κλέφτες, τεχνίτες κλπ. λέγε-
ται τοῦτο μὲν δεσπότες, ἀνευ τοῦ η' ἢ ε'
τοῦτο δὲ πραγματευτῆς, μαθητῆς κλπ.,
παρὰ τὸ νύφε, Ἑλένε κλπ. λέγεται ἡ
ἀγάπη, ἡ Τροίη κλπ. καὶ πάλιν ἡ κάμασι,
ἡ πίστι, ἡ παιδεία καὶ ἡ Πόλις κλπ. Τοι-
αῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀπαντῶσιν ἐν τῇ
γραμματικῇ τοῦ Πλόντου προβλήματα, ἀλλ'
οὐδὲν τούτων λύει ὁ κ. συγγραφεύς.

II. Ἀραβαντινοῦ Ἡπειρωτικὸν γλωσ-
σάριον. Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἐκτίθησιν ὁ συγ-
γραφεύς ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο νὰ περιλάβῃ
ἐν αὐτῇ συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ
γλωσσάριου μόνας τὰς Ἡπειρωτικὰς λέξεις,
ὅτι δὲ πρὸς τοῦτο ἀπέβαλε κατὰ τὸ ἐνόν
πάσας τὰς καὶ ἀλλαχοῦ γνωστὰς, ἐκτὸς ἐάν
λέγωνται ἐν Ἡπείρῳ μετὰ ἰδιαιτέρας σημα-
σίας ὁμοίως ἀπέβαλε καὶ πάσας τὰς ξενικὰς
λέξεις. Ὁ συλλογὸς καὶ φιλοτιμίως καὶ ἐπὶ
μακρὸν χρόνον εἰργάσθη καὶ περὶ τοῦ ἔργου
αὐτοῦ οὐδέποτε ἐξέσκει λέγων: αἱ καὶ
νομίζω, κατὰς, νὰ ἀναγνωρίσῃ ἡ
χρησιμότης τῶν τοιούτων γλωσσικῶν
συλλογῶν καὶ νὰ σπεύσωσιν οἱ λόγιοι
ἐκάστης Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας, ἵνα μετὰ
ζήλου ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν τοιαύτην
περισυλλογὴν ὅλων τῶν ἐν χοίσει
παρὰ τῷ λαῷ ἀθησαυριστῶν λέξεων,
ὥστε νὰ συγκεντρωθῇ οὕτω καὶ ἀπο-
ταμνωθῇ τὸ ὑλικόν, δι' οὗ ὅταν εὐρε-
θῇ ὁ μεῶν νὰ συντάξῃ τὸ πλῆρες
Λεξικὸν τῆς Νεοελληνικῆς, θὰ δυνη-
θῇ νὰ ἀνεγείρῃ τὸ πανελλήνιον τοῦτο
ἐθνικὸν οἰκοδόμημα τέλειον. Ταῦτα
ἔγραψεν ὁ φιλόκατος καὶ λόγιος ἐκείνος
ἀνὴρ πρὸ 58 ὁλῶν ἐτῶν, τῷ 1851. Ἐὰν δὲ
αἰσθῆται τοῖς ἀπαιχομένοις τῶν ἐπὶ τῆς ἡμε-
τέρας γῆς τελευτῶντων ὑπάρχει, ἡ ψυχὴ αὐ-
τοῦ θέλει ἀγαλλεσθαι σήμερον, ὅτε ἡ συμ-
βουλὴ καὶ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ περὶ τῆς
χρησιμότητος τῶν τοιούτων συλλογῶν εἰσα-

κούσθησαν, διὰ καὶ πολλοὶ πολλὰχόθεν συ-
νεργεῖνται ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, καὶ αὐτῇ
ἡ Ἑλληνικὴ πολιτεία ἐγνω νὰ ἀναλάβῃ ν'
ἀνεγείρῃ τὸ μέγα ἐθνικὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ
προφητικῶς προείδεν ἡ εὐγενὴς ψυχὴ αὐτοῦ.

Νοεῖται οὐκ ἄντι ὅτι τὸ ἔργον συνεκλήθη
πρὸ τοσούτου χρόνου, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ
κριθῇ κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς σημερινῆς ἐπι-
στήμης, διότι ἐπὶ πολλὰ φαινόμενα προσε-
χόμεν ἡμεῖς σφόδρα σήμερον, ἀ ἐκείνοι μι-
κρὸς μόνον ἤξιουν προσσχῆς. Ἀλλὰ παρὰ
ταῦτα τὸ ἔργον εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξίον,
διὰ τε ἄλλα καὶ διὰς πλείους ἐκ τῆς φι-
λικῆς ἱστορίας εἰς τὰ ῥῶα καὶ εἰς τὰ φυσικὰ
ἀναφερόμενα καλλίστα ἐμπνεύονσιν ἐν
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς ἐκείνου ἀνδρός,
οἷον ἀγριόπετρος ὁ τέτραξ, ἀγριοχελιδό-
νον ἡ δρεπανὶς κύπελος, ἀλεπουράστα-
φυλὴ, ἡ ἀλωπεκίς διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς
οὐκ ἀλώπεκος, ἀρμενίδι ὁ ναυτίλος (μα-
λάκιον), βουτιστάρι ἡ κολυμβίς (πτηνόν)
κλπ. Πρόσθετος ὅτι πολλὰ ἀρχαιοπνεῖς λέ-
ξεις ποικίλονται ἐν καθημερινῇ χρήσει ἐν Ἡ-
πείρῳ καὶ εὐρίσκονται συνελεγμένοι καὶ
ἐμπνεύονται ἐν τῷ γλωσσάρῳ τούτῳ, οἷον
ἀκρυόν, κελόν, ὀρκύνος = ὀρκυνός, ὁσμί,
πρῶνι, πῶνες, μάστακος, μανὴς το-
πῶν, ἀκίφω, ὀγογὸς, τριπτικὸν, τριπτικὸν
κλπ. Συντόμως εἰπὼν ἐπειδὴ καὶ ὀλίγα
χρεῖται διαφάνει οὕτω πιστῶς τὸν ἀρχαῖον
ἑλληνικὸν ἱπταυρὸν ὅσον ἡ εὐαγδρός. Ἡπει-
ρος καὶ ἐπειδὴ ἐπιμελέστατα συνελέχθη ὁ
θησαυρὸς αὐτὸς ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου συγγρα-
φέως, δὲν διαστῶμεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ ἔρ-
γον αὐτοῦ ἀπαλλασσόμενον τῶν μικρῶν αὐ-
τοῦ κερῶν, ὀφειλομένων, ὡς εἰπόμεν, ἀπλῶς
εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς συνετάχθη, θὰ
εἶναι τὸ πλουσιώτατον τῶν ὅσα μέχρι τοῦ-
δε ἐγράφησαν περὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς διαλέ-
κτου, καὶ ὅτι εὐσεβὲς καὶ ἀγαθὸν ἡμεῖς εἰς
τὴν ἐπιστήμην ἔργον θέλουσι πράξει τὰ ἀξία
αὐτοῦ τέκνα, ἀν' ὅπως εἰς δημοσιεύσιν
αὐτοῦ, ὡς ἐν ἐπιστολῇ συνεθευούσῃ τὸ γλωσ-
σάριον, δηλοῦσιν.

Τὴν γνώμην ταύτην, ἥς ἔνεκα, καὶ οὐχὶ
χάριν χρηματικῷ βραβεῖον, ὑπέβαλον οἱ φι-
λόστοργοι υἱοὶ τοῦ εὐγενούς. Ἡπειρωτὸν τὸ
ἔργον αὐτοῦ εἰς τὴν κρίσιν ἡμῶν, τὴν γνώμην,

λέγομεν, ταύτην μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀποφθίνεται περὶ αὐτοῦ ἡ ἀγωνοδίκης ἐπιτροπεία.

Μακεδονικὴ Συλλογὴ, φέρουσα τὸ ρητὸν «Κάλλιο λάχανα μ' εἰρήνια παρὰ ζάχαρι καὶ γκρίνια». Ἰκανῶς ἐκτενὴς ἐκ μεγάλων σελίδων 94, πραγματεύεται περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς λογογραφίας τῶν τριῶν μεσημβρινωτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας, ἥτοι Ἀνασελίτης, Γρεβενῶν καὶ Σισανίου, περιέχει δὲ ἄσματα ποικίλα, οἷον γαμήλια, τοῦ χοροῦ, ἱστορικὰ ἠδόμενα κατὰ διαφόρους ἑορτάς, μυθολογία κλπ., ἔπειτα περὶ τὰ πεντήκοντα γνωστὰ ὀνόματα οἰκιστῶν ἐπὶ πλὴν καὶ ἄλλων πραγμάτων, παραδείγματα τινὰ τῆς κλίσεως ὀνομάτων καὶ ρημάτων, κατόπιν παροιμίας καὶ γωμικά, δεισιδαιμονίας, εὐχὰς καὶ ἁράς, παιγνίδια, χαιρετισμούς, αἰνίγματα, ἀνέκδοτα καὶ τινὰ παραμύθια.

Ὁ συλλογεὺς φαίνεται γνήσιος ἐραστὴς τοῦ βίου τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, διὸ καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἐπὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις καὶ ἡ συλλογὴ παρέχει ἀρκούντως πλουσίαν εἰκόνα τοῦ κατὰ τὰς εἰρημικὰς ἐπαρχίας βίου τῶν Ἑλλήνων. Ἀτυχῶς ὁ συλλογεὺς μετὰ τῆς αὐτῆς ἀτυχίας, διὸ ἐλαχίστα διδάσκει ἡμεῖς περὶ αὐτῆς. Καὶ οὕτως καὶ ἐν τοῖς ἄσμασι καὶ ἐν τοῖς παραμυθίοις καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις πολλάκις ἦτο ἀναγκαῖον νὰ σημειώσῃ περὶ τῆς σημασίας ἡ τοῦ τύπου τῶν λέξεων τὰ πρὸς νόησιν ἀπαιτούμενα, διότι ὅσα γνωστὰ καὶ οἰκεία φαίνονται αὐτῷ δὲν εἶναι βεβαίως πάντοτε τοιαῦτα ὁμοίως καὶ τοῖς ἐξ ἄλλων χωρῶν καταγομένοις, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οὐκ ὀλίγων τῶν ἐν τούτοις λέξεων εἶναι ξέναι τὴν καταγωγὴν. Τὰ τῆς συλλογῆς ἄρα ταύτης δέονται ἀκόμη ἐπεξεργασίας, ἵνα καταστῶσιν ἀληθῶς χρήσιμα.

Γλωσσάριον καὶ ἄσματα τῆς Ἀνακοῦς (Μικρὰ Ἀσία). Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δοῶσι ξύμμαχος τύχη. Τοιαύτην ἐπιγραφὴν φέρει καὶ ὑπὸ τοιοῦτου ῥητοῦ συνοδεύεται ἡ συλλογὴ αὕτη ἐκ δύο μερῶν καὶ ἐκ σελίδων μεγάλων 90 συγχειμένη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει περιέχεται ἐκτενὴς λεξιλόγιον

καὶ γραμματικὴ, ἐν δὲ τῷ 6' δημοτικὰ ἄσματα μετὰ ἐρμηνευτικῶν σχολίων. Ἡ διὰ λεκτοῦ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Ἀνακοῦς διέσωσε πολλὰ τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα, λέξεις καὶ σημασίας λέξεων. Οὕτω λ. χ. λέγεται αὐτοῖσι ἀλυκὸς=ἀλμυρὸς, βρασόνια=βραχιόνες, βραχῶμαι=βρυχῶμαι, δάκνω ἔδοκα νὰ δάκω, ζένω ἔξεσα=βράζω, θύρα, ἐγκία=οὐγκία, ἱμάτι=ἱμάτιον, κείμαι, κουφάκι ἀπὸ τοῦ κουφός=ἡ κισσηρες, κωθών(ιον)=στάμνος, λαχτῶ ἐλάχτισα, λίτρυ, ὄλκος=ἔλκος, (ὁ)μάζω, ἔμασα, ὀξίζω, ὀξύγαλα, ὄρομαν, ὄστούδι, ὄστράκι, (ἐ)πιτάζω=πέμπω, σινιάζω=κοσκινίζω, σκεῦος, σχῶρια=κχώρια, ταρίσια=ταρίχια, τερωόνια=ὄρια ἀγρῶν, τουκάνια=τουκάνια=σανίς ἀλωριστική, ὑλίζω κλπ. Ὅμοιως λέγεται ἰδιωρὺθμως τὸ γέλασμα ἐπὶ μόνου τοῦ γέλωτος, οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπάτης ὅπως ἦδη ἀπὸ τοῦ Θεόγνιδος λέγεται παρ' ἡμῖν τὸ γελῶ γιὰρὸς=ὑγερὸς ἐπὶ τοῦ ὑγιούς, οὐχὶ καὶ ἐπὶ τοῦ εὐνοήτου· δικίζω καὶ δικιέμαι, ἥτοι διοικῶ=διοικῶ ἐπὶ τοῦ νομπεύειν καὶ νομπεύεσθαι, τοῦ γάμου ἐκληθεῖντος ὡς τῆς ἐκτὸς ἐκείνης διοικήσεως τοῦ ἀνθρώπου· τὸ κρεῖμα ἐπὶ τοῦ ἐκτιτρώσκω, τὸ κρεῖμαι ἐπὶ τῆς συνεχοῦς πράξεως, οἷον πλεῖν καὶ κρεῖμα, κρεῖτω καὶ κρεῖμαι=καίω, κρεῖτω ἀδυνατῶ=πλεῖν, τὸ Ὀμ. ἡσαι ὀνειδιζόν· τὰ κρεῖναι λεγόμενον αἰεὶ ἐπὶ τοῦ τίς, οὐχὶ δὲ κατ' ἐπὶ ἀρνήσεως=οὐδεὶς· τὸ μαγεύω ἐπὶ τοῦ ἀπατῶ, τὸ μαθητεύω ἐπὶ τοῦ διδάσκω (πρὸς. πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη)· ὁ πόνος ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν πόνων, τῶν ὠδίνων, σύντεκρος ἐπὶ τοῦ βαπτιστικοῦ· τοῖκνα ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, δι' οὗ πιστεύεται ἡ ἐκ τῆς κνίσης παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ γνωστοῦ τοῖκνα· τὸ φαγεῖ κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τοῦ ζῶμου, τῆς σούπας· ψήφος ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ ψηφιεῖμαι=ἀριθμοῦμαι, τὰ ἄστρα ἔχουν μέτρον, τὰ σῦλλα ἔχουν ψήφους, καὶ ἐκεῖνα μέτρα δὲν ἔχουν καὶ ψήφο δὲν ψηφιεῖται.

Καὶ ἡ γραμματικὴ ἔχει πολλὰ τὰ ἀρχαιοπρεπῆ καὶ ἰδιαίτερα· οὕτω λ. χ. ἀγνοεῖται τὸ θά, ἀντ' αὐτοῦ δὲ λέγεται κατὰ πηλαιοτέρων τρόπων ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ

(α) ἡ ἐν Σηυθρία γ' 905 παρὰ γ' 905 παρὰ
(β) γ' ἐν Σηυθρία κενεῖς = 915, ὅθεν ἡ 905 κενεῖς
ἡ 905 κενεῖς ἡ = 915

καταληξίς —ων, ἐπεκτεταμένη ὡς εἰκὸς εἰς —ωνας, οἷον ὁ λευκῶνας, ὁ βατιῶνας κλπ., σφίζεται τὸ εἰδικὸν μέρος ὅτι, λεγόμενον τι, οἷον θαρρεῖς τί σε ντρέπομαι ὁ τυροτριφθῆς κατὰ τὰ λήγοντα εἰς —αινα θηλ. ἐτρέπη εἰς τυροτριφτιαίνα, ὁ πληθ. τῶν εἰς —οῦ θηλ. λήγει ἐν Ἀραχῶδι οὐχὶ μόνον εἰς —οῦδες, μυλωνοῦδες, κοσκινοῦδες, ἀλλὰ καὶ εἰς—οῦδισσες, ἤτοι τὰ εἰς —οῦδες παρετεθήσαν κατὰ τὰ εἰς —ισσα-ισσες, οἷον μάγισσες—φρόνισσες, εἰς —οῦδισσες, μυλωνοῦδισσες κλπ. Ἐκ τοῦ τί λογιῆς ἐγένετο νέαν ἀνωνομία τοῦ ποιοῦ, οἷον τίλογος καὶ τίλογος, τίλογα κλπ. Διὰ τούτου δὲ παρέχεται ἡμῖν ἴσως καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ τί τοιός παλαιότερον τί τοιός ἐκ τοῦ τί —ποιός.

«Ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν» ρητόν φέρει «Μὴ αὐτοσχεδιάζωμεν εἰς τὰ Ἑλλήνων πράγματα». Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐκτετατῆς, ἐκ τεσσάρων μετὰ τὸν 69 πρῶτης ἀπορίας, ἐπεκτετατῆς γλῶσσας, μερὸς τοῦ τοῦ μεγάλου Κοράνη γενικῶς λεγθὲν ὅτι «ἡ συνεχὴς ἀνάγνωσις ἐκ τὰς ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἔβαψε τρόπον τινὰ τὴν κοινῶς λαλουμένην γλῶσσαν». Ἐντεῦθεν πρῶτον μὲν διδάσκει γενικῶς ὅτι, ἀφοῦ προφανῶς ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα παρέλαβε πᾶσι πολλὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης, δῆλον ὅτι μετὰ τὰς σφάλλονται ὅσοι πειρῶνται νὰ κανονίσωσι τὸν τύπον τῆς γραφομένης ἀπλῶς καὶ μόνον κατὰ τὴν λαλουμένην, παραμελοῦσι δὲ νὰ ἐξετάσωσι καὶ δεόντως ἐκτιμήσωσι τὸν μέγαν τοῦτον παράγοντα τῆς ἡμετέρας λαλουμένης γλώσσης.

Μετὰ ταῦτα ἐκτίθην ἐν ὁκτὼ κεφαλαίοις πρῶτον τὰς παραφθοράς καὶ παρερμηνείας, ἃς ὑπέστησαν αἱ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης εἰσαχθεῖσαι εἰς τὴν συνήθειαν λέξεις, ἔπειτα διὰ παραθέσεως πλείστων παραδειγμάτων ἀποδεικνύει ὅτι ἐν πολλὰς ῥήσεσι σφίζεται ἀπαθὲς ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ ἀρχαῖον τυπικόν, ὅτι δὲ τοῦτο εἶναι ἡμῖν καλλίστα αἰσθητόν, καὶ διὰ ταῦτα εἶναι ἀδύνατος ἡ μετα-

βολὴ ἢ ἡ μεταρρυθμισίς τῶν στοιχείων τούτων διὰ τὸν λόγον ὅτι τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ γραμματικὴ ἐκτέλεσις διὰ πολλῶν δὲ παραδειγμάτων ἀποδεικνύει ὅτι τὸ γλωσσικόν, τὸ καλλιτεχνικόν καὶ τὸ θρησκευτικόν ἡμῶν αἰσθημα ἐκάνισται κατὰ τῆς ἀποπειρας ταύτης ὅτι ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως διεσώθησαν παρ' ἡμῖν συνήθως παρὰ τοὺς παθόντας καὶ οἱ ἀρχαῖοι τύποι ἀπαθείς, καὶ ὅτι διὰ τὴν μακρὰν ἔξιν ἡμεῖς ἀρεσκόμεθα τοῖς ποιήτοις τοῦτοις πολλῶ μᾶλλον ἢ τοῖς ὅλως ὁμαλοῖς.

Λέγομεν, ὁμολογεῖ, δουλειά, ἐρμηνεία, θεωρία, μιὰ κλπ. ἀλλὰ καὶ λιτανία, θρησκεία, ἀργία, θεωρία, ἀκολουθία, ἱεροτελεστία, θεομηνία κλπ. Λέγομεν πρώτη δευτέρα, καθαρὴ, λευκὴ, κλπ. ἀλλὰ καὶ καθαρὰ δευτέρα, Μεγάλη δευτέρα, καρδίαν καθαρὰν κλπ. Λέγομεν ὁ νόμος τοῦ γονιοῦ ἀλλὰ καὶ νόμος τοῦ γονεῶν, εὐχαὶ γονεῶν, ἀμαρτία γονεῶν κλπ. κλπ.

Μετὰ ταῦτα ἀναγράφει πλείστας ἐκκλησιαστικὰς φράσεις, κοινοτάτας παρ' ἡμῖν γενομένας, ἐν αἷς λέγονται οἱ ἀρχαῖοι τύποι, ὅν ἀπορία ἔσται, ὡ τοῦ θαύματος, ἐν ὅσῳ βοήσεως, κατάλυσις οἴνου καὶ ἐκτασις, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ξίφει τελειοῦται, Σοὶ κύριε, Δόξα σοι ὁ Θεός, Παράσχου Κύριε, Δέσποτα συγχώρησον, παρὰ μίαν τεσσαράκοντα, ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καὶ οὕτω βοήσομεν, ὁ γέγραφα γέγραφα, γένοιτο, εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, φρίξον ἦλιε, Κύριε, ἐλέησον, γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου, σῶσον Κύριε, ἀνάστα ὁ Θεός, ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν, δὲν ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ὁ νοῶν νοεῖτω, κλπ. Τοιαύτας φράσεις ἐν αἷς εἴτε ἀρχαῖοι τύποι εἴτε ἀρχαῖαι λέξεις ἐσώθησαν πλεονηθείς, ἀναγράφει πλείστας ὁ κ. συγγρ. ἐμφανῆ καθιστῶν οὕτω δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων σπουδαιότητα ὅσον τῆς ἡμετέρας γλώσσης. Εἶναι δὲ προφανές ὅτι ὁ κ. συγγρ. ἐπὶ μακρὰ ἔτη εἰργάσθη καὶ πλείστα ἱερὰ καὶ ἄλλα τῆς νεωτέρας φιλολογίας βιβλία ἐμπειρῶς ἐμελέτησεν, ἵνα καὶ τὸ πλούσιον αὐτοῦ ὕλικόν

καὶ ἐν τῇ ἐκτετατῇ γλῶσσῃ

+ ἐν τῇ ἐκτετατῇ γλῶσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐκτετατῇ γλῶσσῃ

συλλέξῃ καὶ ἐπιστημονικῶς κρίνῃ, κατατά-
ξῃ καὶ ὀρθῶς ἐρμηνεύσῃ. Διότι ἀληθῶς πάμ-
πολλα μὲν τὰ ἐπιτεύγματα καὶ αἱ εὐφρεῖς
παρατηρήσεις, ὀλίγα δὲ τὰ ἀποτεύγματα.
Διὰ τοῦτο δὲ καὶ πολλῶν ἐπικώνων ἄξιος
φαίνεται ὁ φιλότιμος καὶ φιλόπατρις συγ-
γραφεύς.

Περὶ τῆς συγχρόνου Θεσσαλικῆς διελέκτου.

Ἀρχὴ σοφίας ὀνομάτων ἐπίγνωσις.

Πραγματεία μακρὰ ἐκ σελίδων μεγάλων
192. Ὁ συγγρ. αὐτῆς εἶναι ἀνὴρ ἐπιστημο-
νικῶς ἀριστα κατηρτισμένος, πρὸς δὲ καὶ
μελετηρὸς, διὸ παρακολουθεῖ ἐπιμελῶς τὰ
περὶ τῆς νέας ἡμῶν γλώσσῃς ἀπὸ τινων ἐτῶν
διδασκόμενα, καὶ ἡ πραγματεία αὐτοῦ οὐ
μόνον εἶναι ἀρίστη συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν
τῆς νέας Ἑλλήν., ἀλλὰ καὶ δύναται οὕτως
ὅπως ἔχῃ νὰ δημοσιευθῇ. Ὁ συγγρ. προ-
τάσσει μικρὰν εἰσαγωγὴν, ἣ ἐν σαφὲς καὶ
διὰ τεκμηρίων σαφῶν καὶ ὀρισμένων διδά-
σκει πῶς διὰ τῆς ἐποικίσεως ἡ βόρειος Ἑλ-
ληνικὴ τῆς λαοφασίας καὶ τῆς Τυρναβῆς ἀνε-
μεινῆται ἢ ἡμιλλομένη καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς
πολλῆς προσοχῆς πρὸς διακρίσιν αὐτῶν ἐν
τοῖς καθ' ἑκάστα. Μετὰ ταῦτα ἐπεται
γραμματικὴ, κυρίως φωνητικὴ τῆς Θεσσα-
λικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐν Τυρναβῇ λαλουμένης,
καὶ ἐν ταύτῃ μάλιστα φαίνεται ἐπιτυχά-
νων ὁ συγγρ., διότι πάμπολλα μὲν παρατηρεῖ
καὶ ἐρμηνεύει δεξιῶς, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἀνα-
γράφει ἀρχαϊκὰ φαινόμενα. Οὕτω λ. χ. καλ-
λιστα ἐρμηνεύει τὸ τονούμενον -οὔ ἐν τῷ
πρώτῳ ἐν. τῶν ρημάτων προσώπῳ ἀντὶ τοῦ
-ὦ λέγων, ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ πρώτου καὶ
τρίτου πληθ. —οὔμε(ν)-οὔν ἥτοι θαρβοῦ
θα ποῦ, ἀγαποῦ κλπ. κατὰ τὸ θάρ-
θοῦμε, θάρθοῦν, θὰ ποῦμε, θὰ ποῦν,
ἀγαποῦμεν, ἀγαποῦν. Ὁμοίως διελκμ-
βάνει ἀριστα περὶ τῆς ἐκπτώσεως ἢ διασώ-
σεως τοῦ τελικοῦ -ν, διδάσκων ὅτι κατ'
ἀλήθειαν οὐχὶ πανταχόθεν ἐξέπεσε, λ. χ.
ὅτι οὐχὶ ἐκ τῶν μορίων, καὶ δὴ ὅτι πολλὰ
σφίζονται καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὰ ἀρχαιο-
πινῇ περὶ τοῦ ἀναπτυσσομένου φωνήεντος
ἐν τῇ συνάψει τῶν οὐσιαστικῶν μετὰ τῶν
κτητικῶν ἀντωνυμιῶν λ. χ. ὁ φίλοζουμι

—ὁ φίλος μου κλπ. Καθόλου εἰπεῖν πολλὰ
καὶ καλὰ διδάσκει ἡμῖς ὁ ἐπιστήμων συγ-
γραφεύς.

ἘΓλωσσικαὶ ἐπισκέψεις ἐν τῷ ἰδιώ-
ματι Κονιστρῶν καὶ Αὔλωναρίου· καὶ
ἘΓλωσσικαὶ ἐπιστάσεις ἀναφερόμε-
ναι εἰς τὸ Σκύριον ἰδιῶμα· φέρουσαι
τὸ ρητὸν καθ' ὃ δύναμιν δ' ἔρδειν ἱερὸν
ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Καὶ τῶν ἐπισκέψεων τούτων ὁ συγγρα-
φεύς εἶναι ἀνὴρ μελετηρὸς, λόγιος καὶ ἐπι-
στημονικῶς ἀριστα κατηρτισμένος. Ἐπειδὴ
δὲ πρὸς τοῦτοις ἠντήχησε νὰ τύχῃ καὶ πεδίου
βριθόντος ἐξαισίων γλωσσικῶν φαινομένων καὶ
ἀρχαϊκῶν στοιχείων, ἡδυνήθη νὰ συντάξῃ
δύο ἀρίστας ἀληθῶς πραγματείας περὶ τῶν
ιδιωμάτων τούτων, αἵτινα εὐχῆς ἔργον θὰ
ἦτο νὰ τύχωσι ταχέως τοῦ φωτός τῆς δη-
μοκρατίας. Κατὰ πρῶτον ἐκτίθησι γενι-
κὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἡμετέρας
γλώσσῃς ἐρμηνεύων καὶ τὴν μεγάλην ἐπι-
στημονικὴν ὀφείλειαν τῆς ἐξετάσεως ταύτης
ἐκ τῶν λόγων δι' οὓς ἐπὶ μακρὸν παρε-
κάλει τὰ ἑσπέρια ἐξετάσων τὰ περὶ τῶν ἰδι-
ωμάτων ἀποδιδόναι πᾶσι ὀρθὰς πρὸς
τὴν ἀντικειμένην ἀποβάλλοντα τὰ ἰδι-
ωματα ὑπὸ τῶν κοινῶν καὶ συνήθων, καί-
τοις ἐκότε ἡ ἀποβολὴ γίνεται ἐπὶ βλάβῃ,
τοῦ ἐλευθισμού, ὅταν λ. χ. ἀποβάλληται τὸ
μαγειρεῖο ὑπὸ τῆς κουζίνας, ὁ ἐξώστης
ὑπὸ τοῦ μπαλκονιοῦ κτλ., καθὼς καὶ ὅτι
καθ' ὃν χρόνον τελεῖται ἡ διὰ τῆς ἀποβολῆς
τούτων καὶ εἰσαγωγῆς ἄλλων ἐνοποιήσεις αὐ-
τῆς δύσκολος ἀποδοκίμει ἡ ἐπιστημονικὴ τῆς
γλώσσῃς ἐξέτασις· ὅτι ἄρα πρὸς τοῦτο ἀπα-
ραίτητος ἀνάγκη εἶναι νὰ λαμβάνηται μάλ-
ιστα ὑπ' ὅψιν ὁ παλαιότερος λόγος, τοῦ-
τον δ' ἐμφανίζουσι ἡμῖν πολλάκις τὰ δημο-
τικὰ ἄσματα.

Ἐρχόμενος μετὰ ταῦτα εἰς λεπτομε-
ρεῖ ἐκθεσιν τῶν φαινομένων πάμπολλα μὲν
παρατηρεῖ καὶ ἐρμηνεύει ὀρθῶς, ὥστε ἡ
πραγματεία αὐτοῦ βραβεύεται καλλίστων διδαγ-
μάτων, οὐκ ὀλίγα δὲ ἀνευρίσκει καὶ ἀνα-
γράφει ἀρχαιοπινῇ στοιχεῖα, οἷον ζέω=ἀ-
ποπνέω, κάπετος, βουλιθέα, ποινή,
στσίφος, γάστρα, κονίδα, λιστρώ,
φηγός, ἀριός=ἀρια δρυς, ἀγνες=ὁ ἀ-

Βραβεύεται ἀπὸ τῆς ἀκαδημίας. Ἐρμηνεύει
καλῶς τὰ ἀντικειμένην

γνος=ἡ λύγος, πάσσαλες, δραπε-
τεύου, νομή, ἀπουργός, λ(ι)χανόν,
νηρόν καὶ νερόν=ὕδωρ ἀλλὰ καὶ νερὸς=
πρόσφατος, δι' οὗ ἀποδείκνυται καὶ ἐκ τῆς
λαλουμένης περιφανῶς ἡ ἐκ τοῦ νεαρόν
παραγωγή τοῦ ἡμετέρου νερόν κλπ. κλπ.
Τοιοτοτρόπως αἱ πραγματεῖαι αὐταὶ καὶ εἰς
λόγον πλούτου ἀρχαίων στοιχείων καὶ εἰς
λόγον μεθοδικῆς ἐξετάσεως εἶναι τῶν ἀρί-
στων ὑποβληθέντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν
ἔργων.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε, Κύριοι, τὸ ἔργον εἰς
ὃ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπεδόθησαν πολ-
λοὶ πολλαχόθεν εὐγενεῖς ἐρασταὶ τῆς πα-
τρίου ἱστορίας, γλώσσης καὶ δόξης. Πρὸς
πάντας τούτους ἐξ Ἰσοῦ ἡ Γλωσσικὴ Ἑται-
ρεία ἀπενέμει τὸν δίκαιον ἔπαινον ἐφ' οἷς ἐ-

μύθησαν καὶ τὴν εὐχὴν ἵνα μὴ ἀποκά-
μωσιν ἐργαζόμενοι τὸ εὖσεβές καὶ φιλόπατρι
ἔργον. Ἰδιαιτέρως δὲ ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτρο-
πεία προτείνει, ἵνα τὸ μὲν πρῶτον βραβεῖον
ἀπονεμηθῇ ἐξ ἡμισείας τοῦτο μὲν εἰς τὸν
συγγραφεὰ τῶν Γλωσσικῶν ἐπισκέψεων ἐν τῷ
ιδιώματι Κονιστρῶν καὶ Αὐλωναρίου καὶ
Σκύρου, τοῦτο δὲ εἰς τὸν συγγραψάντα τὸ περὶ
τῆς συγχρόνου Θεσσαλικῆς διαλέκτου δια-
γώνισμα. Ἐξ δὲ δεύτερα βραβεῖα ἀπονεμηθῶ-
σιν εἰς τὰ ἀκόλουθα 1) Γλωσσάριον τῆς ἐν
Καππαδοκίᾳ Ἀνακτοῦς, 2) Δημῶδες λεξιλό-
γιον Ἡπειροθεσσαλίας, 3) Δημῶδες γλωσσικὴ
ὕλη ἐξ Αἴνου, 4) Ἑλληνικὴν ζωὴν, 5) Οἰ-
κονομικὰ, 6) ἐπίδρασιν τῆς ἐκκλησίας
ἐπὶ τὴν νέαν Ἑλληνικὴν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[illegible]

ΑΘΗΝΩΝ